

'Er is geen klimaatdebat'

Vijf jaar geleden mengde Marcel Crok zich in de broeikasdiscussie. Klimaatsceptici hesen de journalist op het schild. Nu is er een tweede boek. 'Het IPCC is een oligarchie. Het draait allemaal om macht en eergevoel.'

Door **Michael Persson**

Hij zou zichzelf GroenLinksig noemen, zegt Marcel Crok. Woont in Amsterdam, heeft geen auto, eet biologisch vlees. Als je hem ziet, achter een jus d'orange in een café in de Jordaan – een magere gestalte in onopvallende kledij – denk je niet: hier staat een vertegenwoordiger van het grootkapitaal.

En toch is dit de man die vijf jaar geleden een soort idool werd van Nederlandse klimaatsceptici, nadat hij als wetenschapsjournalist een uitgebreid artikel had geschreven over de zogeheten hockeystick, de grafiek die de opwarming van de aarde weergeeft. Deugt van geen kanten, schreef hij, op basis van een eigen rondgang langs onder meer statistici. Ondanks kritiek – hier schreven we dat hij geen wederhoor had gepleegd – won hij een wetenschapsjournalistieke prijs. En werd door de sceptici gretig geciteerd in de opiniestukken waarin ze vraagtekens probeerden te zetten bij de opwarming van de aarde.

Nu, vijf jaar later, komt Crok met een vervolg. Een kloekvervolg. In het boek *De staat van het klimaat*, zet hij zijn bevindingen uiteen van een rondgang van vijf jaar langs alles en iedereen dat er toe doet in de wereld van het klimaatonderzoek. Om uiteindelijk tot verrassend genuanceerde conclusies te komen – al heeft hij voor het klimaatpanel IPCC geen goed woord over. Er is wel degelijk iets van menselijke opwarming aan de hand, erkent Crok. Alleen: het deel dat aan CO₂ toe te schrijven is, valt waarschijnlijk wel mee.

Dit is een boek waarmee je, ondanks het onderwerp, waarschijnlijk weinig vijanden zult maken.

'Ik kreeg bij de presentatie al lovende woorden van Diederik Samsom. Ik wilde ook niet voor niets het eerste exemplaar aan hem aanbieden. Dit boek is niet bedoeld om het debat verder te polariseren, ik wilde juist zoveel mogelijk beschrijven waar iedereen het over eens is. De feiten. Een volledige analyse van de kritiek. Ik denk dat ik het *assessment* heb gemaakt dat het IPCC had moeten maken.'

Dat is nogal een claim.

'Ik geloof echt dat dit boek eerlijker is. Nu ik zoveel betrokkenen heb gesproken denk ik dat ik een goed beeld heb van hoe het IPCC werkt. Dat is geen discussieplatform, maar een *gatekeeper*, een portier met een strikt deurbelied. De *lead authors* bepalen wat wel en niet in de rapporten wordt opgenomen. Het reviewproces stelt niets voor: ik heb genoeg voorbeelden gezien van wetenschappers die kritiek hadden, echt valide punten, die door de betreffende leidende auteur zonder argumenten werd afgewezen. Met één woord: *rejected*.'

Na Climategate, het schandaal rond de gelekte e-mails van klimaatwetenschappers, is de werkwijze van het IPCC onderzocht. Kan beter, is het oordeel, maar van opzet is geen sprake.

'Ik vind dat die commissies niet ver genoeg zijn gegaan met hun onderzoek. Ze hebben veel achterliggende informatie niet gebruikt. Ik zeg niet: het is één grote zwendel. Maar die gelekte e-mails vertellen een ontluisterend verhaal. Over die mails is vaak gezegd: die mag je niet uit hun context halen. Maar de context maakt het nog veel erger. Zo'n uitspraak van Phil Jones, die zegt dat hij alles zal doen om iets uit het IPCC-rapport te houden. Dat sloeg op kritiek op temperatuurmetingen, die beïnvloed zijn door steden. Uiteindelijk is die kritiek er wel in gekomen, maar met een vreemde mededeling dat dat komt door de Arctische Oscillatie. Een volkomen ad hoc argument, dat nergens in de literatuur terug te vinden is. Het IPCC is een oligarchie van misschien vijftig mensen die de

Marcel Crok over zijn genuanceerde klimaatboek: 'Ik wilde juist zoveel mogelijk beschrijven waar iedereen het over eens is.'

Foto Raymond Rutting / de Volkskrant

CV MARCEL CROK

1971

Geboren op 16 februari in Amersfoort

1989-1995

Studie scheikunde aan de UvA en Universiteit Leiden

1995-2008

Wetenschapsjournalist (eerst freelance, daarna bij tijdschrift NWT)

2005

Winnaar Glazen Griffioen, prijs voor wetenschapsjournalistiek

2008-heden

Freelance werkend aan boek

2009

Oprichter website Climategate.nl

Het boek *De staat van het klimaat, een koele blik op een verhit debat* verscheen deze week bij uitgever Paradigma. Prijs: € 19,95

Crok is getrouwd en heeft twee kinderen

touwtjes in handen hebben. Uiteindelijk draait het om macht en eergevoel. Heel menselijk allemaal, maar dan moet minister Cramer niet zeggen dat ze er blindelings op moet kunnen vertrouwen.'

Wat vind je van klimaatwetenschappers zelf?

'Ik heb er tientallen gesproken, zowel sceptici als *mainstream*. Ze zijn bijna allemaal sympathiek. Sommige aanhangers van de broeikas theorie waren nogal terughoudend toen ik binnenkwam. Ik had vooraf al aangegeven dat ik wilde praten over broeikas kritische bevindingen. Dan leunden ze achterover, zeiden *so what do you want to know*, en dachten: daar heb je weer zo'n mannetje, die zal ik even de oren wassen. Maar ze kwamen vanzelf los toen ze erachter kwamen dat ik echt veel van het onderwerp af weet.

De grap is dat ik vaak meer wist dan de wetenschappers zelf. Ik vroeg Martin Wild van de ETH in Zürich: wat vind jij nou van die problemen met de temperatuurmetingen? Hij keek me glazig aan. Vaak volgen ze niets buiten hun eigen specialisme. Doordat ik dat wel doe, en met zowel sceptici als *mainstream* vaak ook veel van mij weten. Ik was soms een half uur achtereen aan het woord.'

Zijn zij wel oprecht?

'Ik heb gemerkt dat veel broeikas mensen over veel zaken net zo genuanceerd denken als de sceptici. Ook zijn hebben hun twijfels. En over het IPCC zijn ze heel kritisch. Maar gek genoeg slaan die genuanceerde wetenschappers soms een heel andere toon aan zodra het over de toekomst gaat. Dan worden ze ineens gigantisch alarmistisch: dat de opwarming verschrikkelijke rampen met zich meebrengt. Ik denk dat die toon toch een resultaat is van het IPCC-activisme. Dat heeft in feite een monopoliepositie, en kan zeggen wat wel en geen goed klimaatonderzoek is. Dan zeg je als weten-

schapper niet snel: misschien valt het mee.'

Zouden ze dat wel moeten zeggen?

'Ik denk dat er grote overeenstemming is over wat we weten en wat we nog niet weten. Er is maar één hard feit: dat de CO₂-toename door de mens komt. Al het andere is speculatie. Nu is het wel zo dat het warmer is geworden, en dat CO₂ in theorie leidt tot een opwarming van de aarde. Dat kan dus met elkaar te maken hebben. Ik denk ook dat dat zo is. Maar een verdubbeling van de CO₂-concentratie leidt slechts tot een theoretische 1 graad opwarming. Dat is de *common ground*. Alleen is die boodschap totaal niet alarmerend. Dus zegt het IPCC dat de aarde de komende eeuw veel meer opwarmt. Dat moet komen van allerlei feedback-mechanismen, die het effect versterken. De belangrijkste kandidaten zijn waterdamp en wolken. Maar over die feedbacks is nog weinig bekend.'

Maar je zegt dus wel dat mensen de opwarming veroorzaken.

'Nee, ik zeg dat we *verwachten* dat de opwarming zal gebeuren. Uitgestoten CO₂ opwarming geven. En ik zeg dat er tussen 1970 en 2000 sprake is geweest van opwarming. Maar dat betekent niet die is veroorzaakt door ons CO₂. Er zijn andere kandidaten, zoals fluctuaties in de oceanen, veranderingen in wolkenbedekkingen, menselijke factoren zoals veranderd landgebruik en de uitstoot van roet. CO₂ is een factor, maar lang niet de enige. Het is te simpel te denken dat je de opwarming tegen kunt gaan door alleen de CO₂-uitstoot te beperken.'

Waar is de zon gebleven, waar sceptici als Hans Labohm altijd mee aankomen om de opwarming te verklaren?

'De zonne-theorie van Svensmark is flinterdun. Er zijn nog wel andere theorieën waarin de zon een rol speelt. Maar voor de duidelijkheid: ik baseer me op kriti-

sche onderzoekers die publiceren in de wetenschappelijke literatuur. Hans Labohm is een opiniëschrijver.'

Die wel het debat bepaalt.

'Mijn stelling is dat er helemaal geen klimaatdebat is in Nederland. Het debat zou gevoerd moeten worden door echte sceptici – wetenschappers dus. Maar die hebben daar geen zin in. Iemand als gletsjeronderzoeker Hans Oerlemans is vrij kritisch, maar die heeft geen zin in het publieke moddergevecht, dus houdt hij zich erbuiten. Daardoor staat hij wel toe dat het debat vervuild wordt. Ik denk trouwens dat de mensen bij het KNMI iemand als Labohm koesteren. Als dat nou het niveau is, zeggen ze, dan mijden we de discussie.

Ook de andere kant kan trouwens flink overdrijven – van Greenpeace tot Pier Vellinga. Met dit boek heb ik de angel uit het moddergevecht willen halen.'

Wat vind je er dan van dat PVV-er Richard de Mos ermee aan de haal gaat en meteen Kamervragen stelt?

'Voor De Mos zijn Kamervragen een truc om politiek te bedrijven. Het is jammer dat hij er maar één ding uit pikt. Maar zo werkt de politiek. Het interesseert me eigenlijk niet wat de politiek ermee doet.'

Je kunt ook zeggen: dit zijn de feiten, nu is de politiek aan zet. Die moet kiezen.

'Goed, ik denk inderdaad dat je met dit boek twee kanten uit kunt. Er zullen mensen zijn die zeggen: wat een soepzootje is dat IPCC, en misschien is CO₂ niet eens een probleem. Andere lezers zullen zeggen: een kritische journalist heeft er alles aan gedaan om de zaak onderuit te halen, maar dat is mooi niet gelukt. Feit blijft dat CO₂ de aarde opwarmt. We weten nog niet hoeveel, maar moeten het zekere voor het onzekere nemen. Misschien was er daarom zo weinig commotie in de zaal, bij de presentatie. Iedereen leest dat hij gelijk heeft.'